

nó/nôh/nógaku - jap. 能 / nō; alebo 能楽 / nōgaku

http://it.wikipedia.org/wiki/Maschera_teatrale
<http://it.wikipedia.org/wiki/N%C5%8D>

-japonské divadlo z 14.-15.storočia, spojené s tancom, recitáciou; používa drevené masky (pozri *nó-masky*); námety historické a legendárne; pozri *kjógen*

www: nôh či nógaku je klasická japonská hudobná dráma, ktorá je prevádzkovaná už od 14.storočia; postavy hrajú s maskami a ženskej i mužskej role hrajú muži; obsahuje historické mýty, tradície a tiež staré príbehy; nôh dráma je prevažne vážna dramatická forma, ktorá kombinuje drámu, hudbu a tanec do esteticky veľmi bohatého celku; nôh divadlo má svoje vlastné nástroje a techniky, ktoré sa často dedili; nôh dráma bola podporovaná klany, aristokraciou, vládou a zvlášť armádou; mnoho vojenských veliteľov vlastnú divadelnú spoločnosť; kjógen je komický protipól nôh drámy; viac používa dialóg a menej už hudby; ale hudobníci z drámy nôh (jap. Hajaši-kata) sa niekedy objavujú aj v divadle *kjógen*

www: nositeľom ústredného motívu je hlavná postava (siete); hrá ju iba muž v maske s oduševneným výrazom; vyjadruje sa deklamáciou, spevom, štylizovaným pohybom a tancom; na predstavení podieľajú protihráč (waki), pomocní herci, chór a hudobníci; divadlo nó je vystavané na zastrešenom javisku; diváci sedia na dvoch, výnimočne na troch stranách javiska; herci na pódium prichádzajú po mostíku, ktorý je označený tromi malými borovicami; jediným pozadím je veľká maľovaná *borovica*; javisko sa skladá z rekvizít, zobrazujúcich obrysy budovy, člnu alebo iných objektov potrebných k danej hre; dodnes sa hrá cez 200 nó hier

hlavný herec s hudobníkmi Hajaši-kata
hudobníci Hajaši-kata

Nóach - Noe

nobilita - 1. v starom Ríme úradnícka aristokracia z radov patricijov a bohatých plebejcov
2.popredná spoločenská vrstva, šľachta

G. B. Tiepolo: Alegória zásluhy sprievode šľachty a cnosti

noc - pozri *deň, čas*; *Nyx, Lilith*; *sova, kohút (Biedermann)*; *nokturno*; *závoj (Baleka)*; *jin*; *polnoc (www)*; *Ušas*

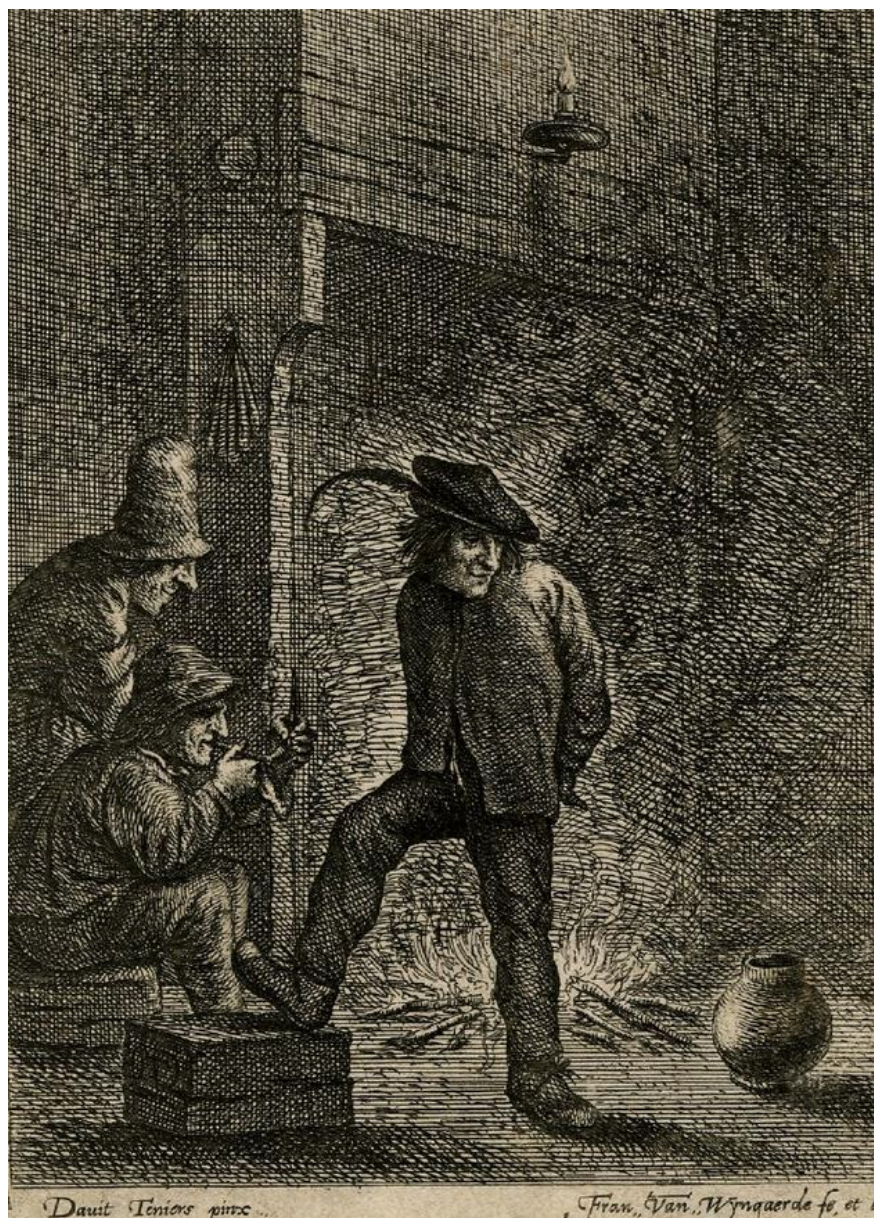
[http://en.wikipedia.org/wiki/Chaos_\(cosmogony\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Chaos_(cosmogony))

E. Panderen Noc (rytina, 16.st.)

J. Saenredam podľa H. Goltziusa: Noc (rytina, 1600)

F. van den Wyngaerde podľa D. Teniersa II : Noc (lept zo série Štyri časti dňa, 1630-1645)

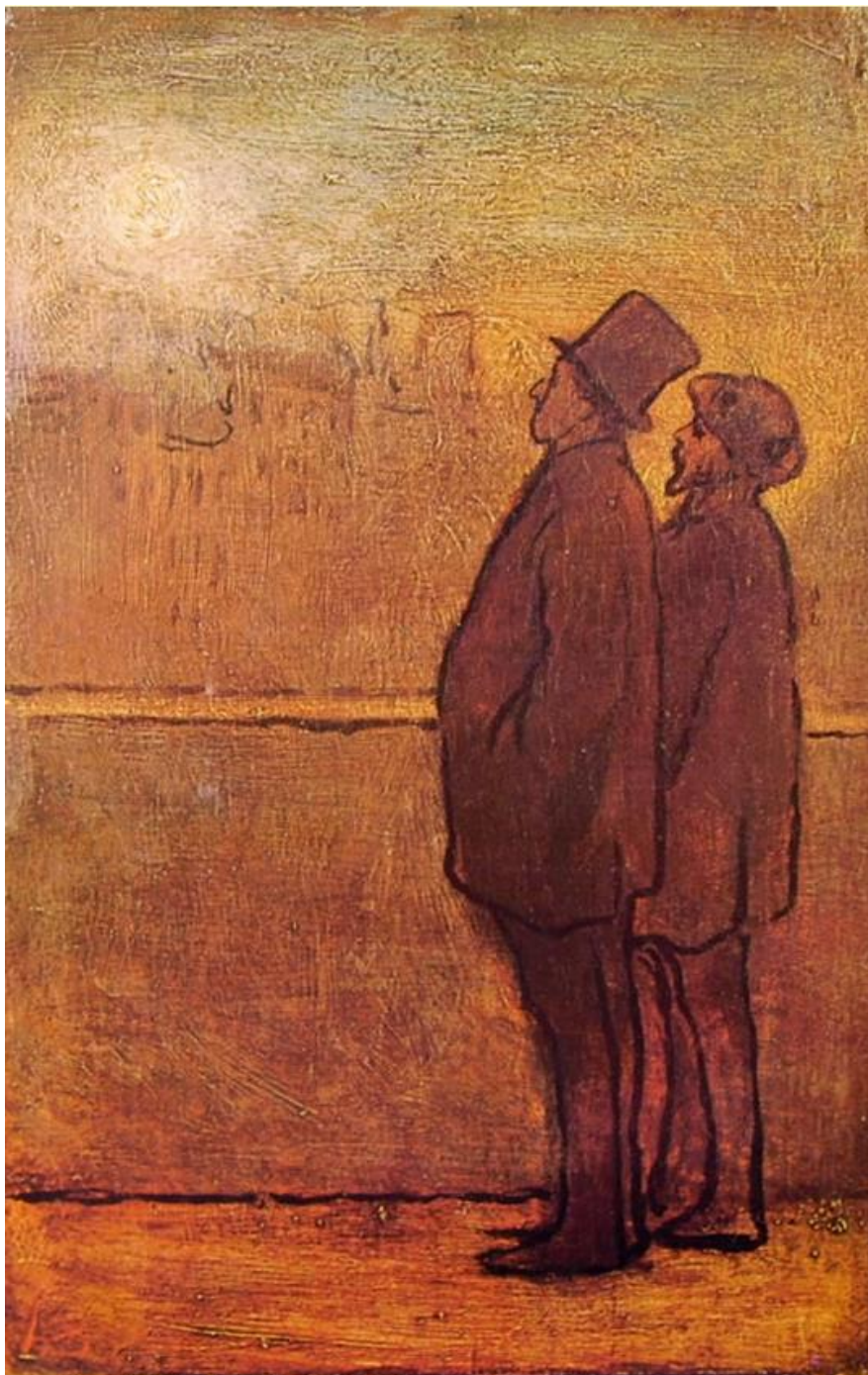
H. H. Fantin-Latour: Svitane a Noc (19.st.)

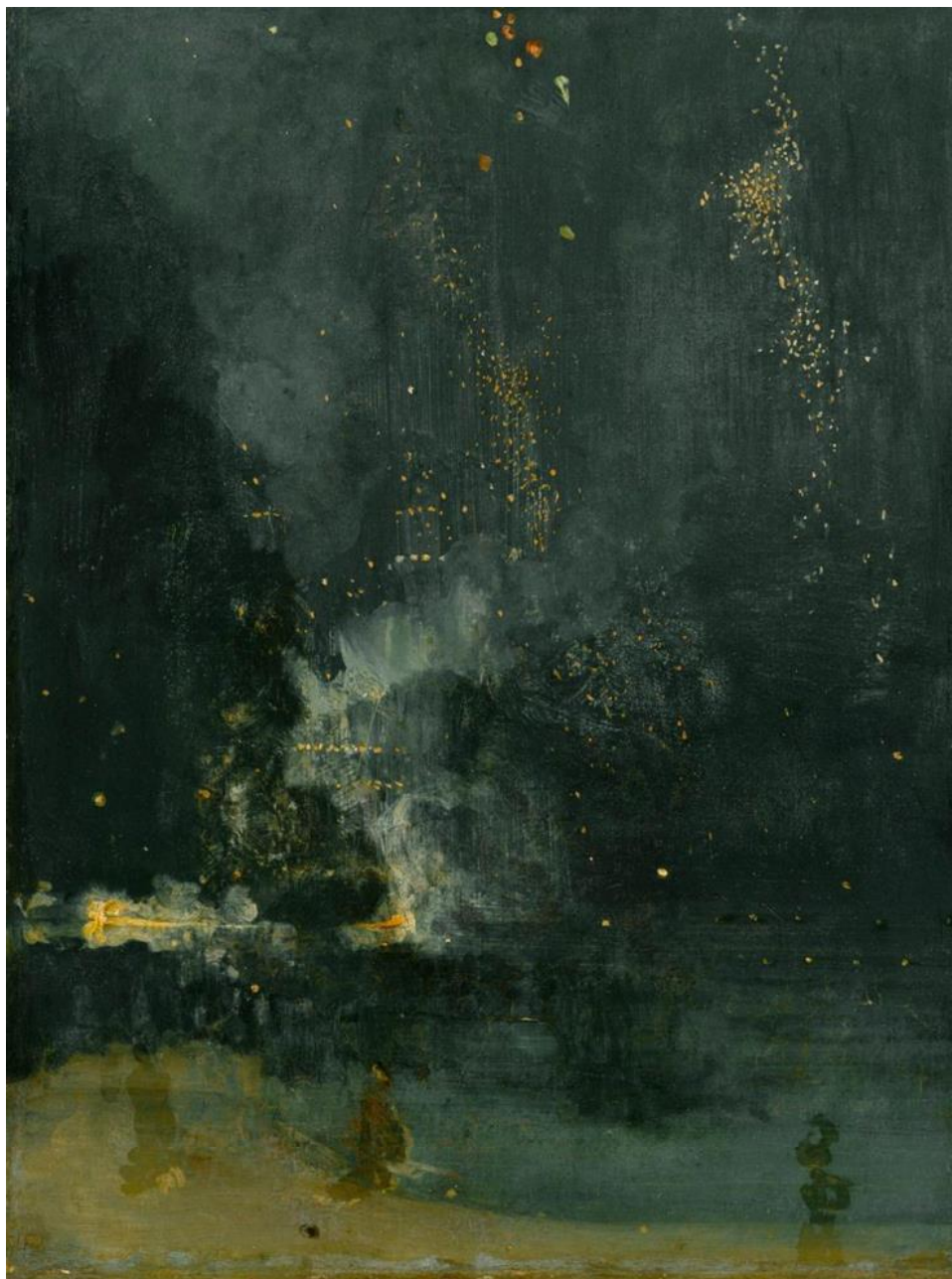
E. Majsch: Nočný vartáš v Starom meste (1880-1900)

L. Medňanský: Mesačná noc pri rieke (1880-1900)

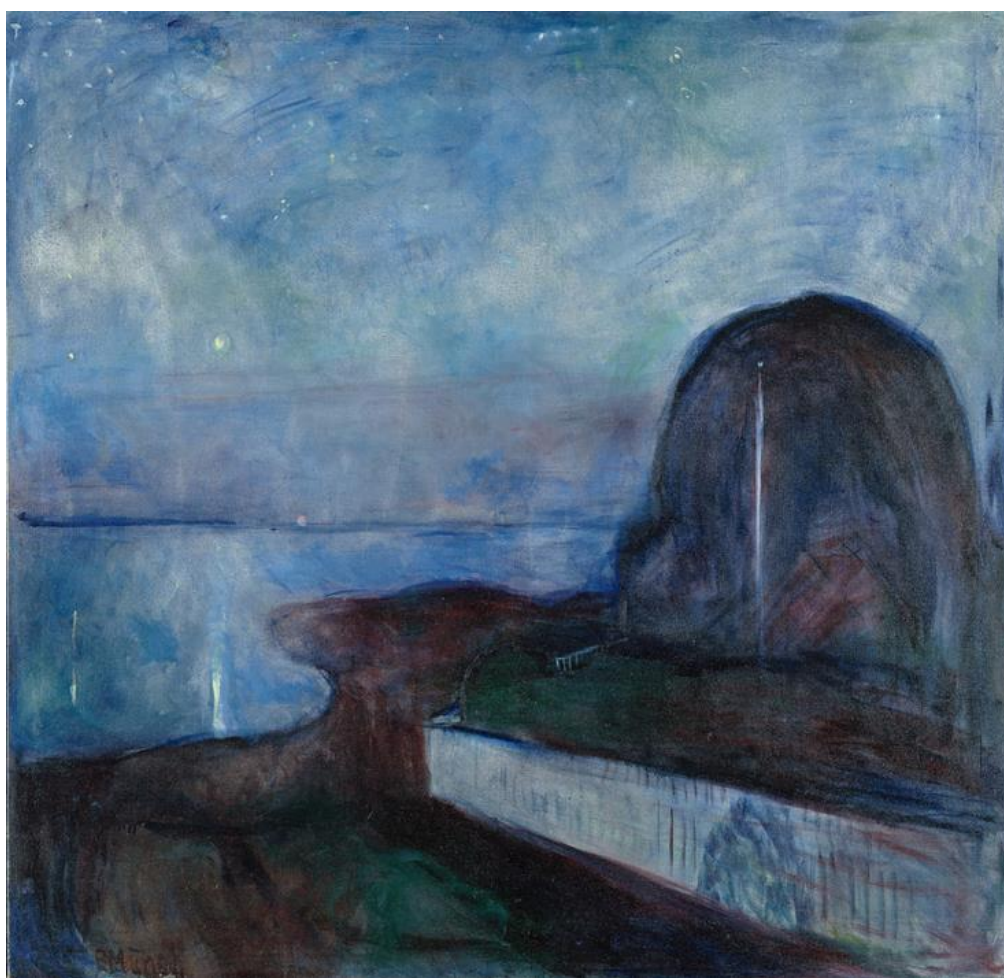
H. Daumier: Nočné sovy (1847)

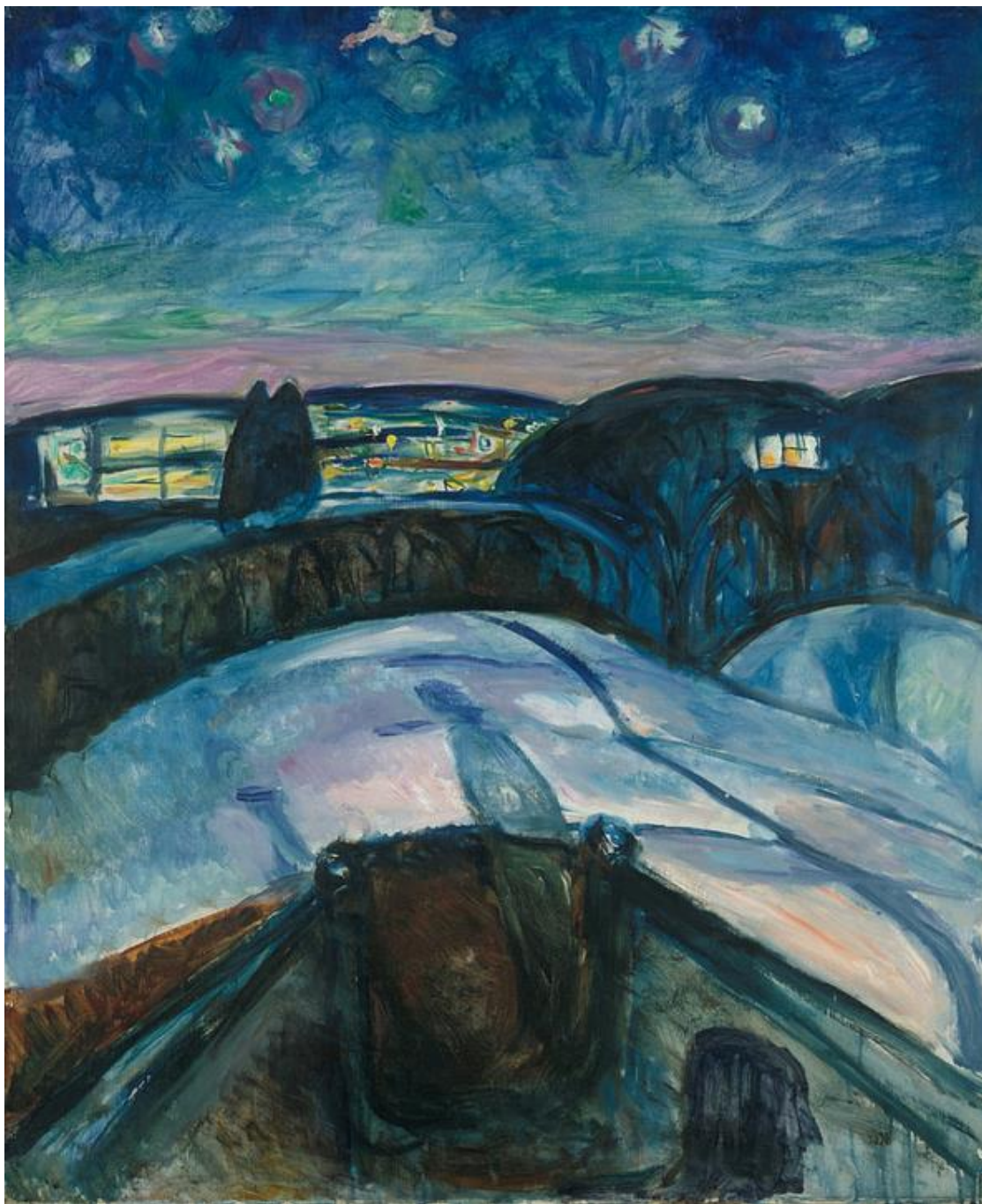
J. Whistler: Nokturno v čiernej a zlatej. Padajúca raketa (1875)

J. McNeill Whistler: Nokturno (litotint so škrabaním, 1878)

E. Munch: Hviezdna noc (1893)

E. Munch: Hviezdna noc (1922-1924)

E. Munch: Letná noc na pláži (1902-1903)

A. Maillol: Noc (bronz, 1939)

F. Hložník: Noc II. (1965)

M. Beckmann: Noc (1918-1919)

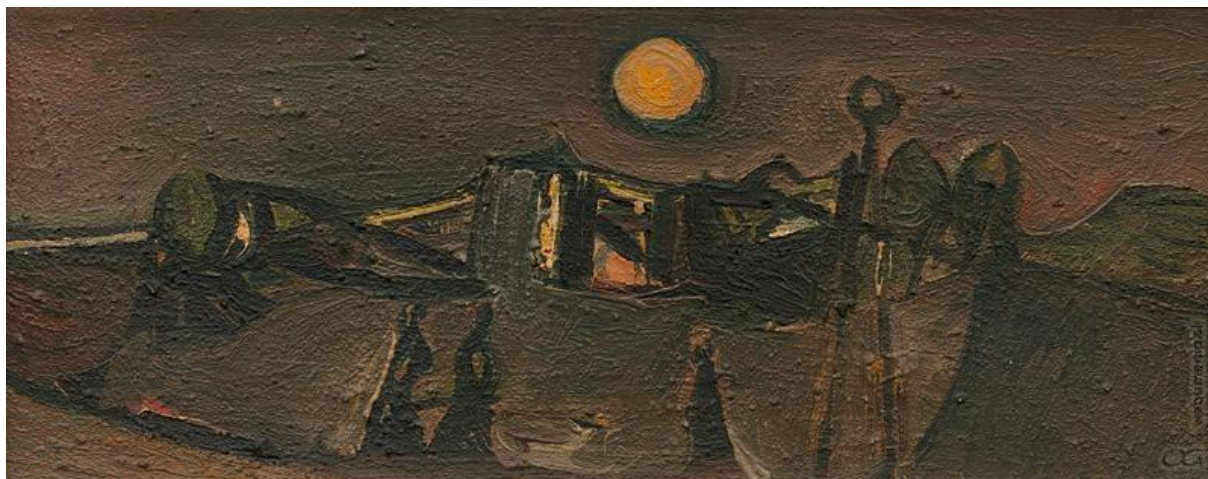
J. Lada: - (zinkografia, 19.st.)

M. Bazovský: Noc (1946)

F. Kudláč: Čakanie (1944)

V. Hložník: Neobyčajná noc (1947)

F. Kudláč: Nočný rýchlik (1979)

R. Almási: Nočná krajina (1984)

W. Wojtkiewicz: Záhradná slávnosť (1907)

noc krištáľová - *krištáľová noc*

noc svätojánska - *svätojánska noc*

noc Tichá - *Tichá noc*

noc Valpurgina - *Valpurgina noc*

nocturno - *nokturno*

Nočná hliadka - SME: Rembrandtov obraz vznikol roku 1642 a maliar mal vtedy tridsaťšesť rokov; veliteľstvo občianskej gardy si ho vybralo, aby ich namaľoval; názov obrazu je nepresný, pretože námetom nie je jednotka strážnych pri nočnej hliadke (navyše dnešná tmavá farba vznikla oxidáciou pigmentov), ale prehliadka *gildy arkebuzierov* na čele s kapitánom Fransom Banningom Cocquetom a jeho pobočníkom Willemom van Ruytenburghom; odborníci často diskutovali, či nejde o scénu spojenú so skutočnou udalosťou, napríklad triumfálnym príchodom francúzskej kráľovnej Márie Medicejskej (1573-1642), regentky neplnoletého Ľudovíta XIII., ktorá navštívila Amsterdam v roku 1638; väčšina sa však zhodla, že účelom obrazu, ktorý meria 363x437cm, bola demonštrácia schopností občanov spravovať a chrániť svoje mesto (pozri *Flandry*); Rembrandt dostal za obraz 1600 guldenov a niektorí zobrazení mešťania okamžite žiadali, aby ich portréty opravil (Rembrant *skupinový portrét* podriadil svojim umeleckým zámerom a nerešpektoval zvyčajnú zásadu rovnakej identifikácie všetkých portretovaných, ako tomu bolo napr. u jeho diela *Anatómia doktora Tulpa*); o tri storočia neskôr istý šialenec polial jeho dielo kyselinou a Nočná hliadka musela ísť na niekoľko rokov do *reštaurátorských rúk*; do *Rijkmusea* sa obraz vrátil v 90. rokoch 20. storočia; teraz opäť nastáva obdobie jeho veľkej rekonštrukcie, najväčšie od roku 1885; pozri *barok, holandské maliarstvo, doelen stukken, portrét skupinový, Rijkmuseum; temnosvit*

Rembrandt: Nočná hliadka (1642)

nočná mora - pozri *incubus*

J. H. Füssli: Nočná mora (1802)

N. A. Abildgaard: Nočná mora (1800)

Eugène Thivier: Nočná mora (1894)

Nočné myšlienky -

[http://en.wikipedia.org/wiki/Night_Thoughts_\(poem\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Night_Thoughts_(poem))

nočnica - pozri *mora* (*démon*), *slovanskí duchovia*

[https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C5%AFra_\(mytologie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C5%AFra_(mytologie))

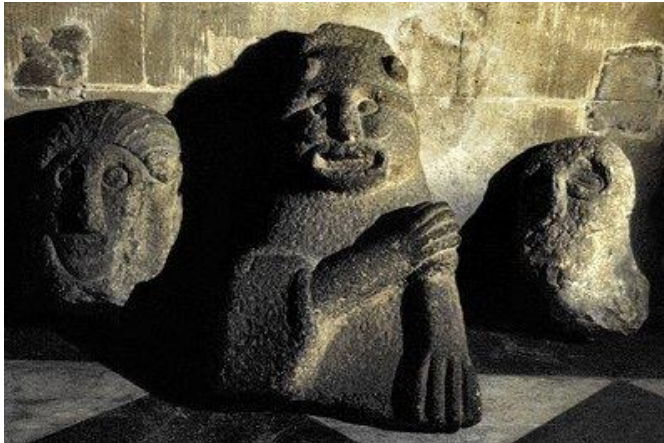
nočný pes - pozri *pytliak*, *mastif*

nodači/žindači - **japonsky:** 野太刀; v súvislosti s heslom *meč japonský*: japonský ekvivalent obojručného meča; dĺžka čepele vždy presahovala 84cm, bežne dosahovala 120cm, ale našli sa zbrane s dĺžkou 180cm; túto zbraň používali podriadení vojaci *samuraja*

www: slovo nodači je voľne preložené ako poľný meč; niektorí ľudia však tvrdia, že význam nodači je približne rovnaký ako význam ódači, čo znamená veľký meč; zmätenosť okolo týchto termínov viedla k tomu, že nodači sa stal takmer synonymom pre veľký meč ódači; takže cez to, že sa možno pôvodne išlo o označenie akéhokoľvek veľkého bojového meča (vrátane tači), sa tento termín často používa pre označenie všetkých obrích japonských mečov

Nodons/Nuadu - Biedermann: *keltská* bohyňa lovu a koní, ktorú sprevádzal pes so symbolicko-mytologickým významom; pozri *keltská mytológia*

Keltská bohyňa Nuadu

Nodotus - Jordan: rímsko-keltský nižší boh poľnohospodárstva; zodpovedal za hojnosť a zdravie obilných klasov; pozri *keltská mytológia*; *obilie*

Noe/Nóach - starozákonný patriarcha (vnuk *Matuzalema*), druhý praotec ľudstva, ktorý počas *potopy* zachránil seba, svojich synov s rodinami, vybrané zvieratá a zachoval ľudský rod; pri stavbe lode zosmiešňovaný > preto v kresťanskom výklade predobrazom *Krista* (pozri *paralelizmus*); jeho prvorodeným synom bol *Sem*, praotec *Semitov*; Noe symbolizuje záchranu *duše* pred smrťou a v ranokresťanskom umení zobrazovaný ako *orant*, nad ktorým sa vznáša *holubica* s olivovou halúzkou (maliarstvo *katakomb*, *sarkofágové sochárstvo*); neskôršie nadobudlo zobrazenie na *žánrovosti*; najdôležitejšie motívy: *potopa sveta* (zobrazovaná v motívoch zvestovania potopy a božieho príkazu postaviť *archu*; často rozširované o ďalšie výjavy); postavenie archy, nalodenie zvierat, archa na rozbúrených vlnách, holubica prinášajúca olivovú *ratolest'*, archa pristávajúca na hore Ararat, Noe so zvieratami opúšťa archu, obeti prinášané Noem (spojenie s Bohom symbolizované *dúhou*); Noe pestujúci *viníč*, prípadne jeho zber; motív opitého a zosmiešňovaného Noa (predobraz zosmiešňovaného *Krista*); pozri *archa Noemova*; *Atrachasis*, *Lámech*; *Utanapištim*; *Biblia*; (Raffael, Michelangelo, Tintoretto, Bassano, Géricault, Chagall); tzv. *Babylonská mapa sveta*; *havran* (Biedermann)

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Noe>

<http://it.wikipedia.org/wiki/No%C3%A8>

http://be.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%B0_%D0%90%D1%80%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%82

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Noe>

<http://www.artbible.info/art/large/145.html>

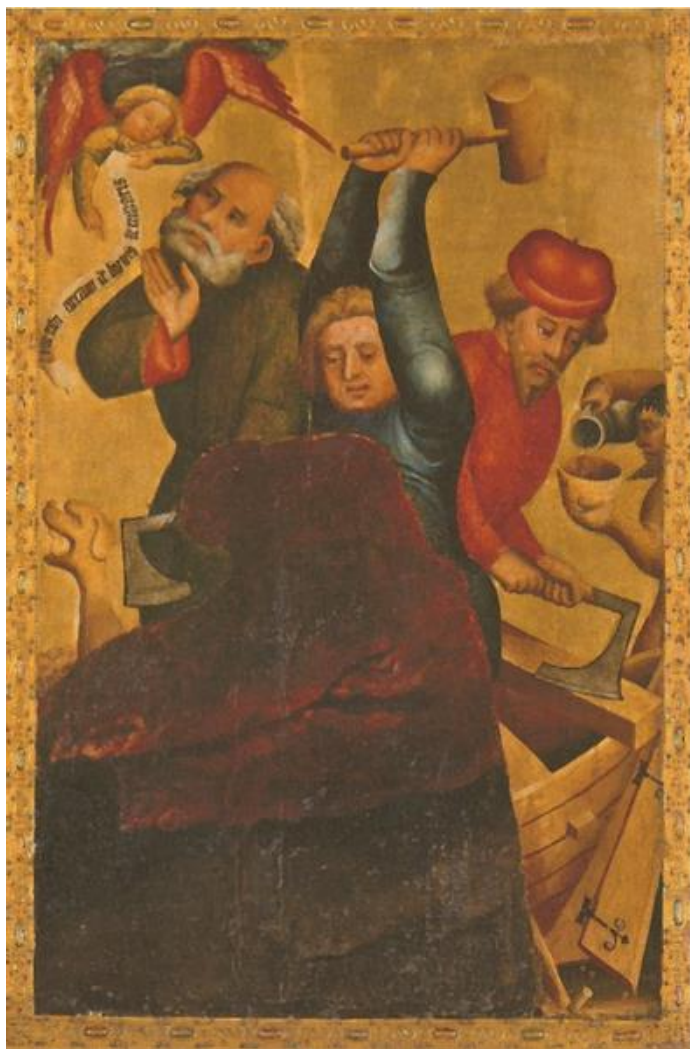
<http://discardingimages.tumblr.com/post/26068713050/drunken-noah-elisha-sado-pedobear-genesis>

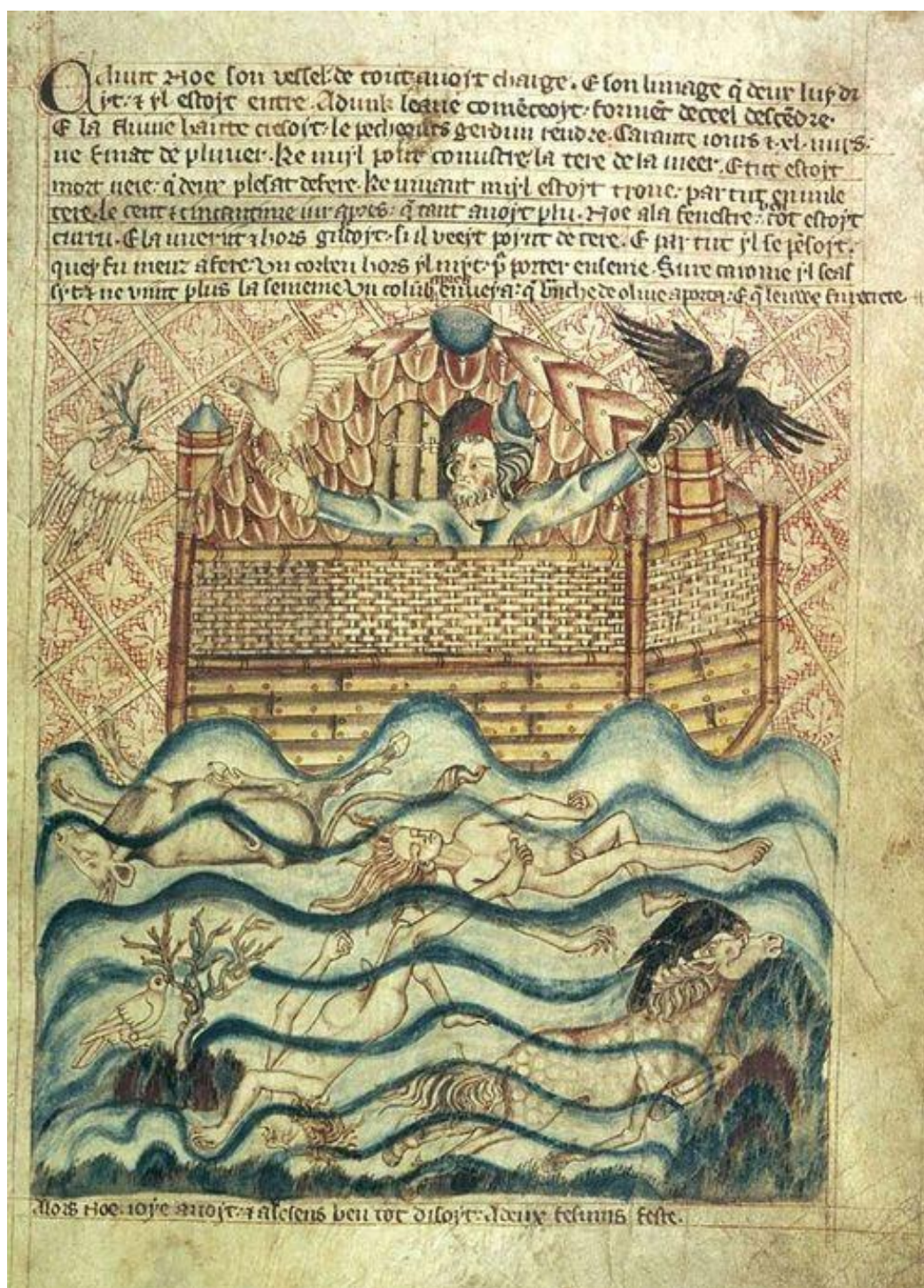
Noe s holubicou (rímske katakomby, 1.-2.st.)

Neznámy autor: Noe stavia archu (slonovina, 11.st.)

Majster Bertram: Noe stavia archu (Grabovský oltár, 1378-1383)

Noe vypúšťa z archy havrana (iluminácia, 14.st.)

Noe poľnohospodár (mozaika, Bazilika sv. Marka v Benátkach, 13.st.)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Noe (Norimberská kronika, 1493)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Opitý Noe (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Rodokmeň Noeho (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

Cornelis van Haarlem: Prvá rodina. Noe a jeho rodina (1588-1592)

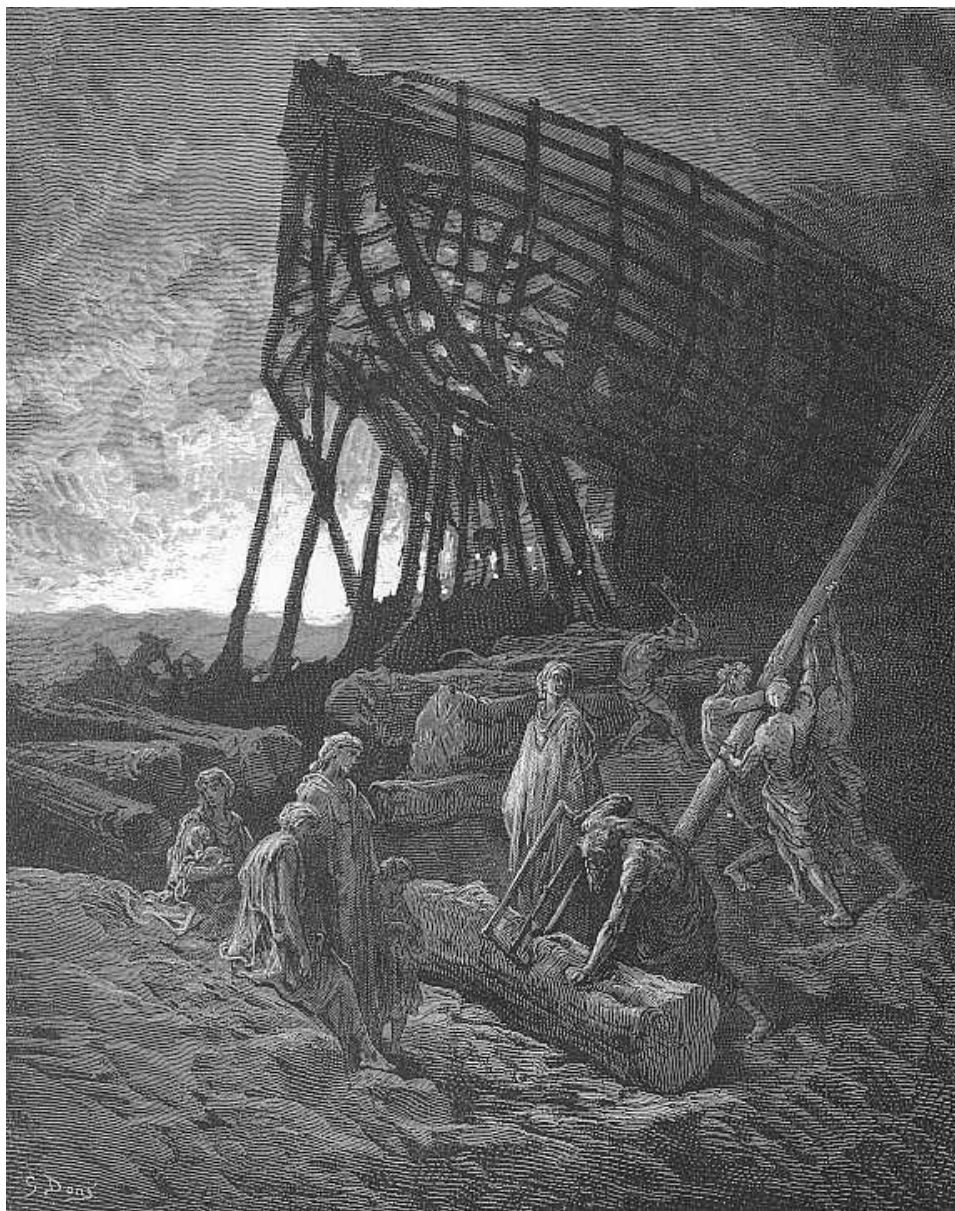
J. van Balen: Noe a archa (17.st.)

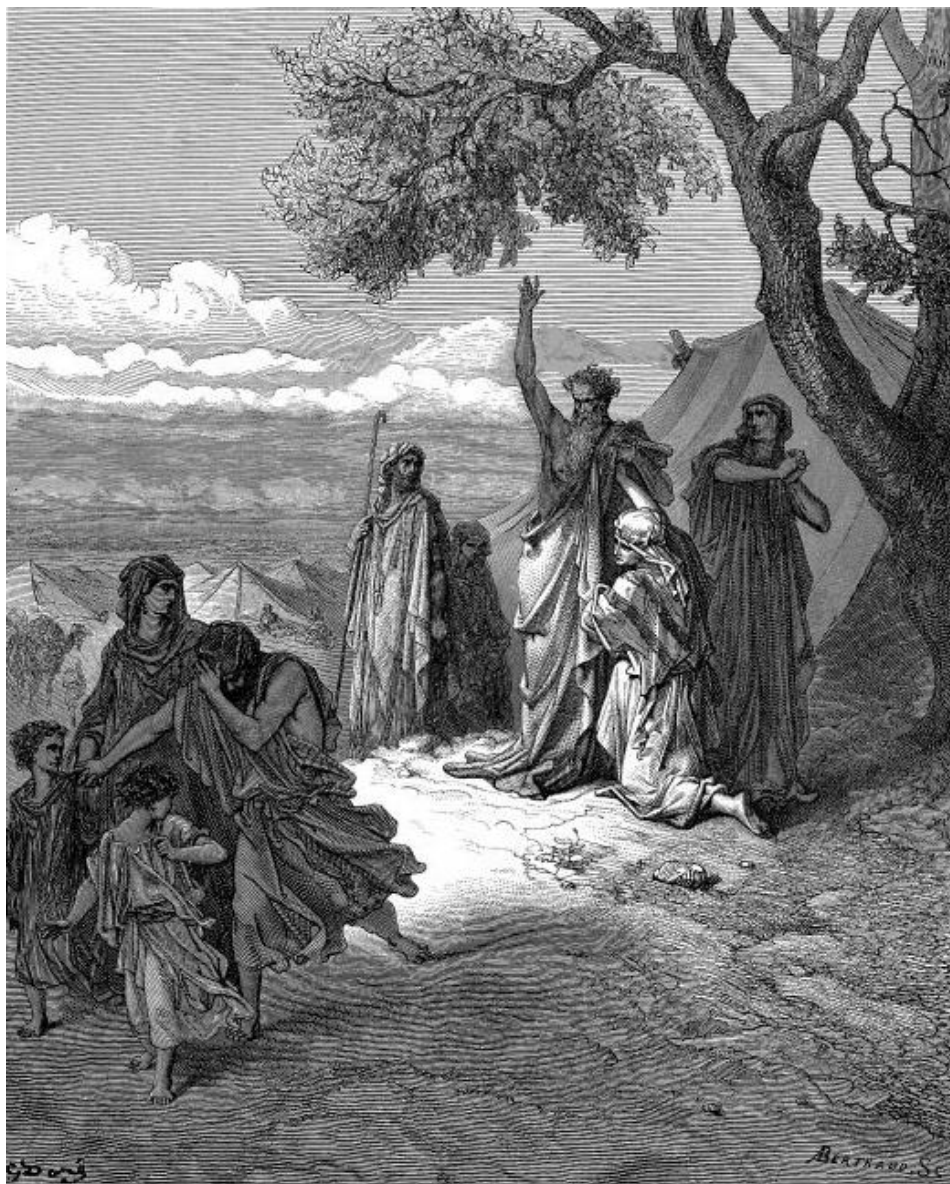
A. de Bruyn: Noe postavil Bohu zápalný oltár (16.-17.st.)

Nemecký maliar z 18.storočia: Noe vypúšťa zvieratá z korábu (1720-1750)

G. Doré: Noe začal stavať archu (drevořyt, 1866)

G. Doré: Noe preklína Kenaana (drevoryt, 1866)

J. Steinhardt: Návrat holubice (1972)

A. Holzer: Noe. Príval povodne (z cyklu Noe, ručná sieťotlač, 1975)

Noemi - Naomi

Noemova archa - archa Noemova

Nofrete - Nefertiti

Noh - 1.gryf/greif; pozri *monštrá*

2.renesančná plastika bájneho tvora (kombinácia orla a leva)

Rodový erb pána z Trstenej

Baroková plastika gryfa s putti

noha, chodidlo - pozri *ichnogram*, *kontrapost*; *koturn*

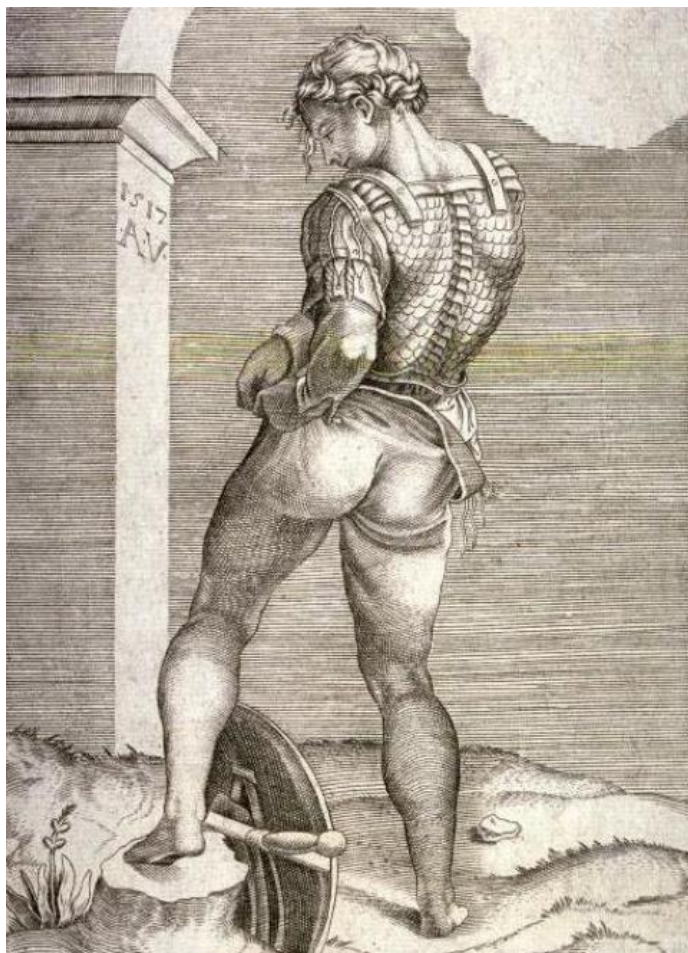
noha bosá - pozri *bosonohosť*; *apoštol Peter* - *Umyvanie nôh učeníkom*

noha pavúčia - *pavúčia noha*

noha pevná - *pevná noha*

noha voľná - *voľná noha*

nohavice - časť mužského oblečenia prvý raz z čias *Veľkomoravskej ríše* a germánskych nájazdov; pôvodne jednotlivé kožené kusy chrániace nohu, zasúvané do vysokých čižiem; vo *veľkomoravských* časoch už textilné, v *gotike* priliehavé a dopĺňované *sukňou*, rôznych farieb v štýle *módy mi-parti*; počas renesancie s nástrihmi v štýle *deravej módy*; rozšírené barokové nohavice *gavalierov*, priliehavé barokové *culotte* po kolená na francúzskom kráľovskom dvore (> české pomenovanie *kalhoty*); dlhé priliehavé nohavice mešťanov z čias cisárstva (do 1814): *pantalóny* dopĺňajúce frakový kabát; čierne nohavice s frakovým kabátom ako imidž *dandyho* z čias reštaurácie (1815-20); pásikavé nohavice ako súčasť *žaketu* (1870-90), nohavice s hodvábnymi *lampasmi* ako súčasť *smokingu* (80.roky 19.st.); športové *pumky* z 20.-30.rokov; krátke športové nohavice *šortky*, pôvodne pracovné neskoršie mládežnícke *džíny*; pozri *móda*; *šaravary/šarovary*; *body*, „*hot pants*“; *odev*, *móda*

A. Veneziano podľa Michelangela: Vojak si pripína nohavice k pancieru (podľa kresby k obrazu „Battaglia di Cascina“, 1517)

H. Goltzius podľa J. de Gheyna II: Pisár holandskej armády (rytina, 16.-17.st.)

D. Hopfer: Vojak a žena (15.st.)

L. van Leyden: Štyri vojaci medzi stromami (rytina, 1509)

J. P. Saenredam podľa H. Goltziusa: Zima (rytina zo série Štyri ročné obdobia, 16.-17.st.)

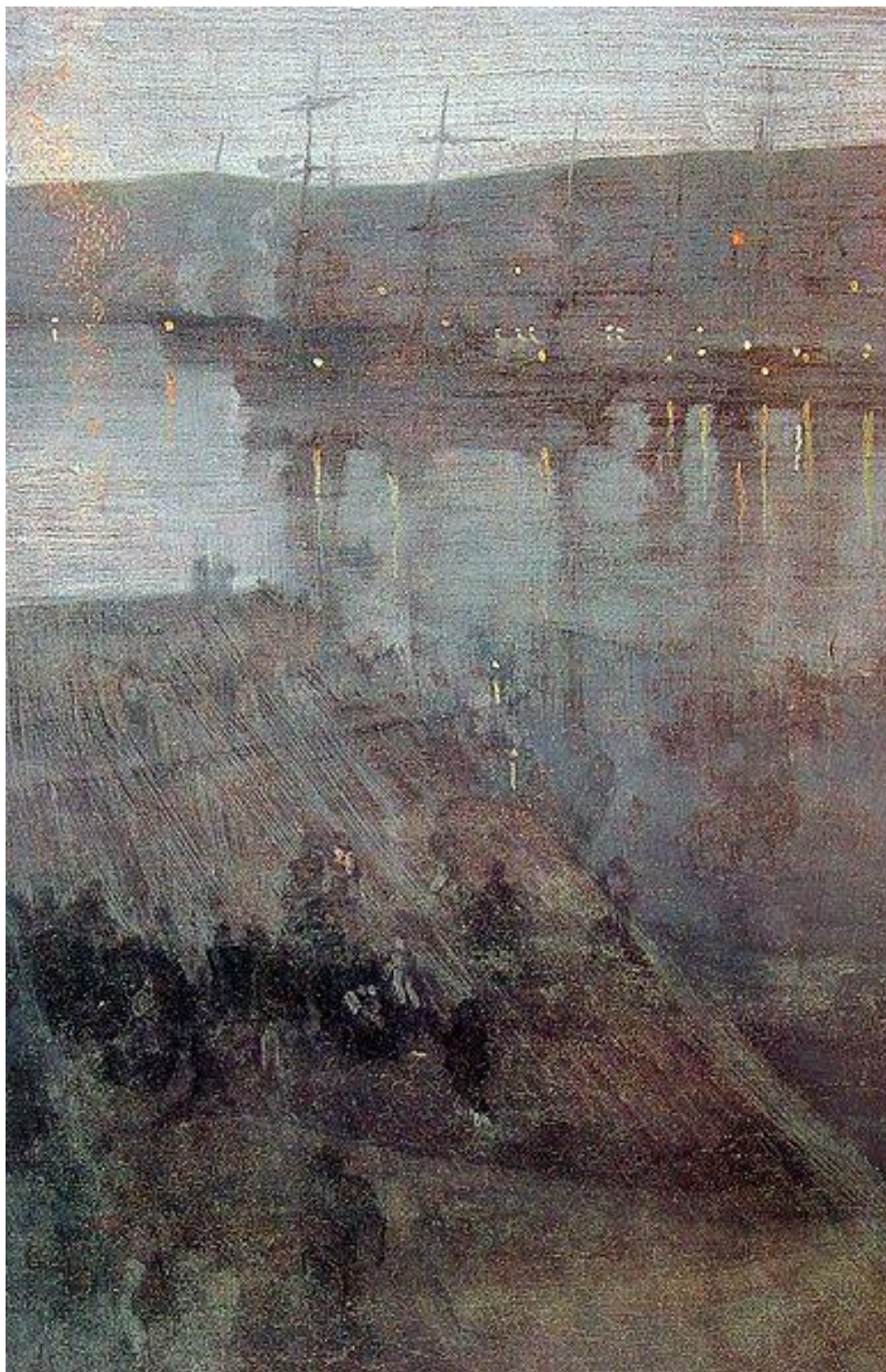

G. ter Borch II: Strážnica s vojakom fúkajúcim dym do tváre spiaceho kamaráta (17.st.)

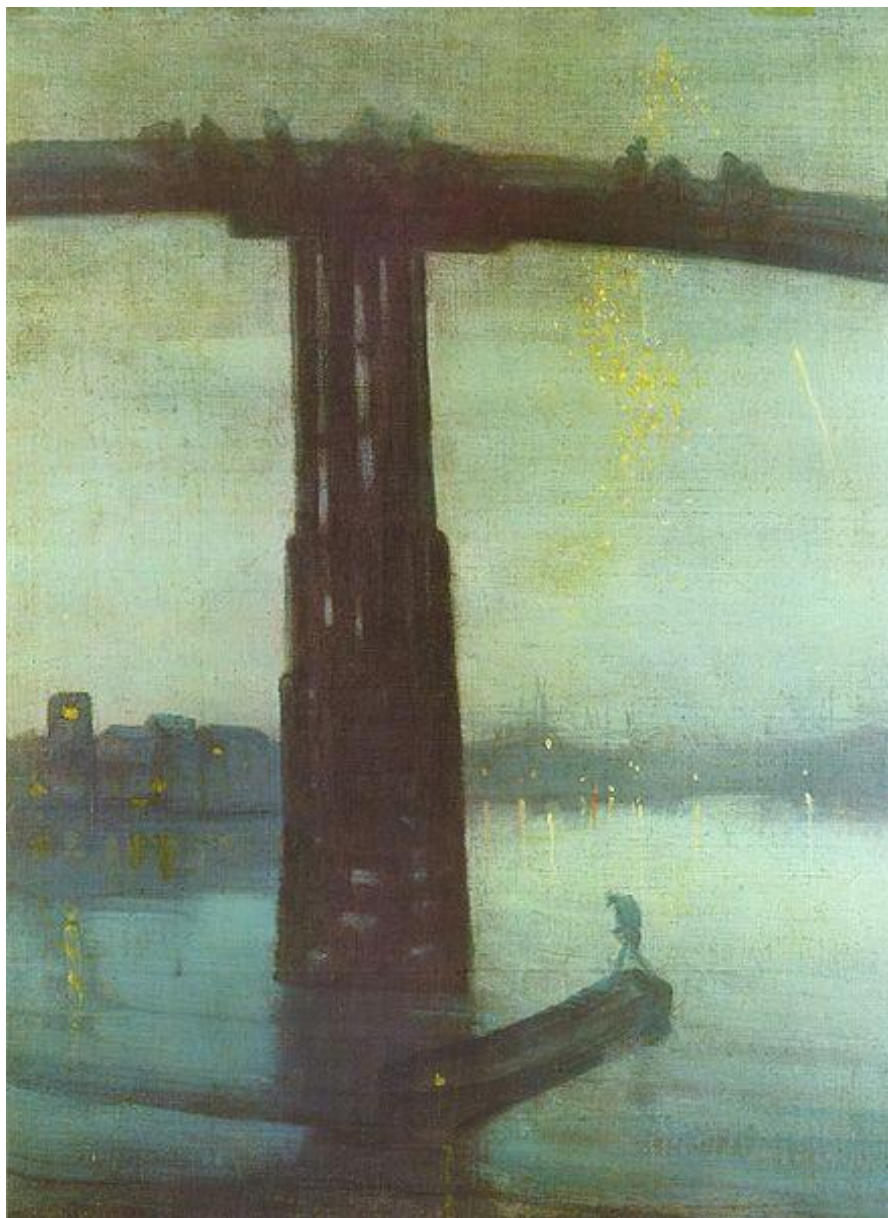
nokturno - z lat. noctu - „počas noci“

Slovník cudzích slov: 1.hudobná skladba vyjadrujúca lyrickú, pokojnú nočnú náladu
2.obraz nočnej krajiny (J. Whistler) alebo scény, ktoré sa odohrávajú v nočnom šere, pri svitu sviečok alebo lúčov, v atmosfére úplného ticha (G. de La Tour)

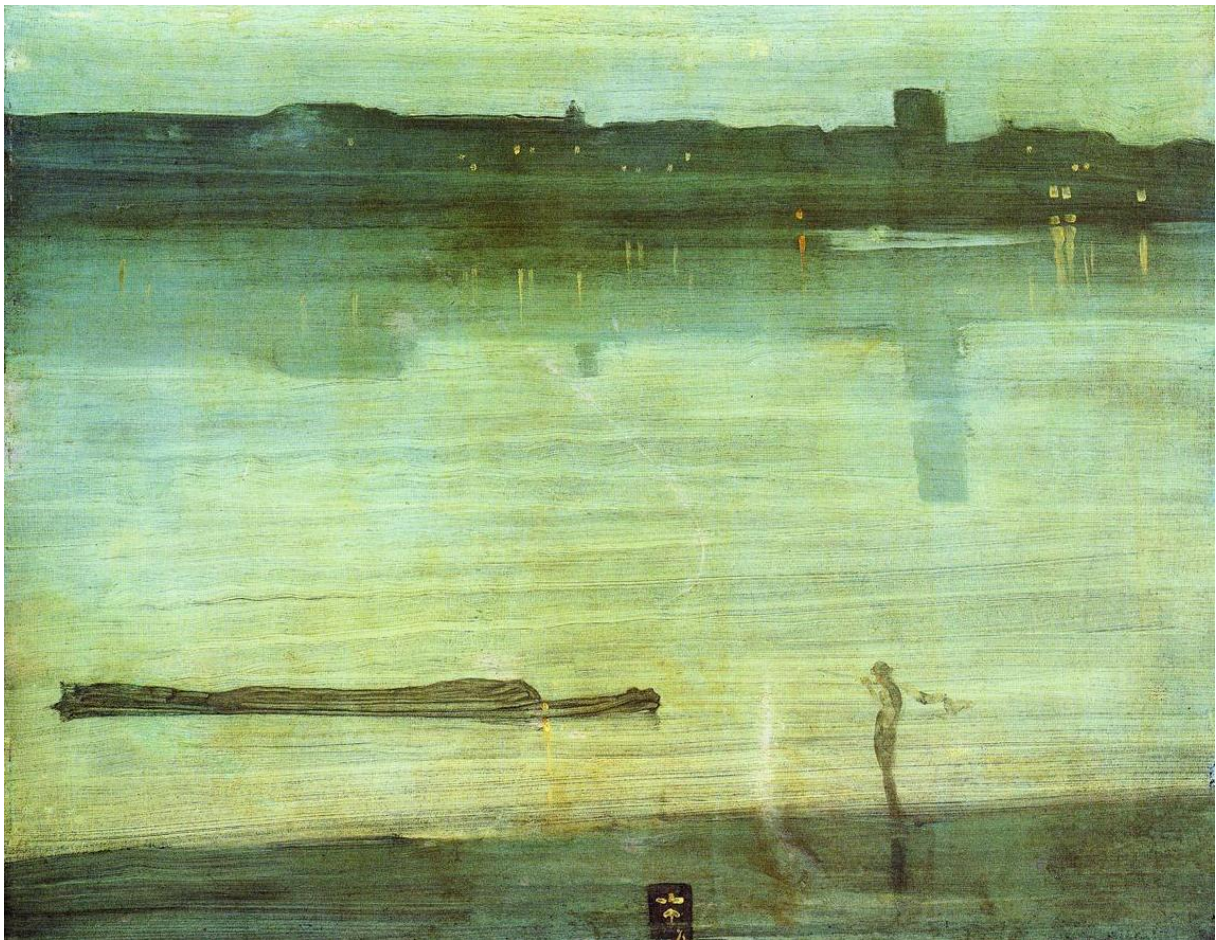
www: Whistlerove „Nokturno v modrej a zlatej“ inšpirovalo skladateľa Debussyho pri komponovaní skladby

J. Whistler: Nokturno v modrej a zlatej. Záliv Valparaiso (1866)

J. Whistler: Nokturno v modrej a zlatej

J. Whistler: Nokturno v modrej a zelenej (1871)

J. Whistler: Nokturno v modrej striebornej: Chelsea (1872)

J. Whistler: Variácia v sivej. Temže včasne ráno (1871)

J. Whistler: Nokturno, sivá a zlatá (1871-1874)

J. Whistler: Nokturno (1879-1890)

J. Šturdík: Nokturno (gvaš, 1983)

Nolde Emil - (1867-1928); nemecký maliar a grafik, jeden z prvých expresionistov, členom *Die Brücke*; pozri *expresionizmus*; drevorez plošný

http://it.wikipedia.org/wiki/Emil_Nolde

<http://en.wikipedia.org/wiki/Woodcut>

<http://www.wikipaintings.org/en/emil-nolde/dance-around-the-golden-calf-1910>

<http://www.wikiart.org/en/emil-nolde/legend-saint-mary-of-egypt-death-in-the-desert> (prehľad diel)

<https://www.flickr.com/photos/28433765@N07/12772868195/in/photostream/> (prehľad diel)

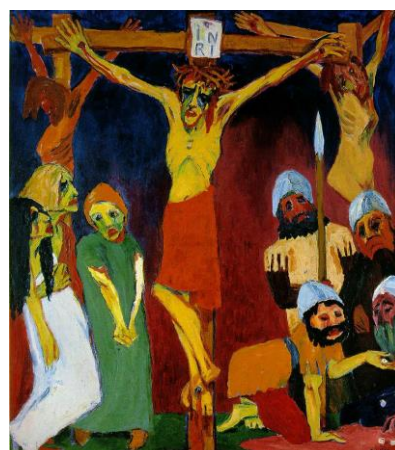
E. Nolde: Prorok (1912)

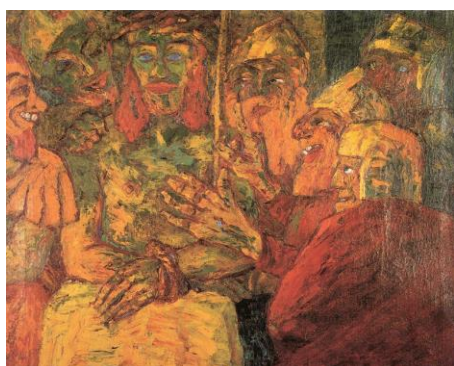
E. Nolde: Kvetinová záhrada (1908)

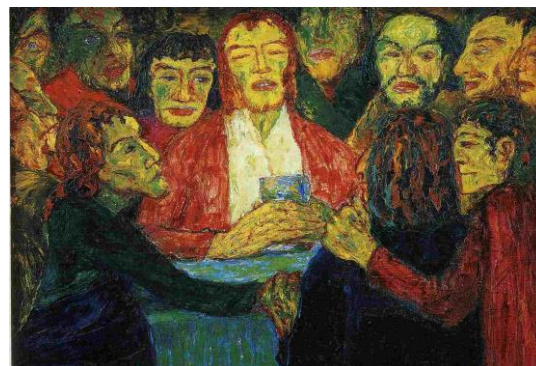
E. Nolde: Pohreb (1915)

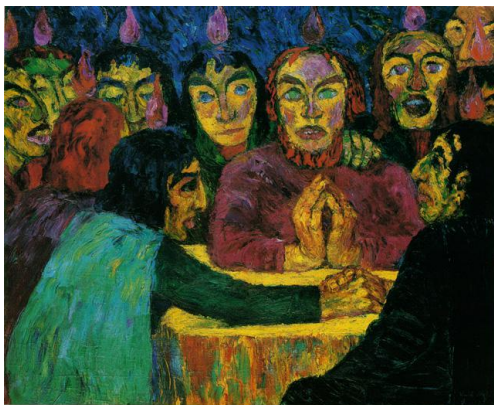
E. Nolde: Ukrižovanie (1912)

E. Nolde: Posmievanie sa Kristovi (1909)

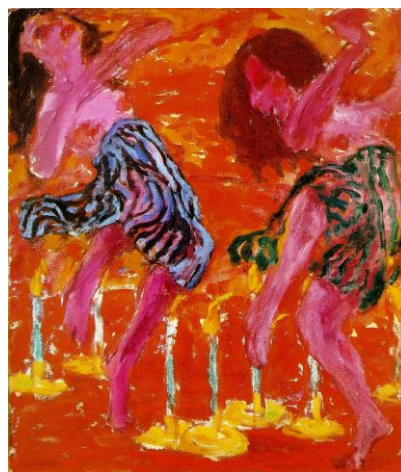
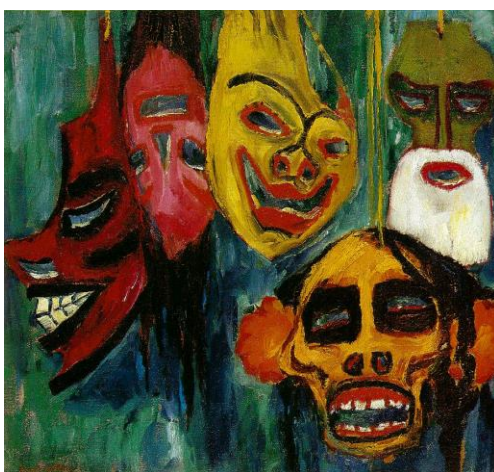

E. Nolde: Posledná večera (1909)

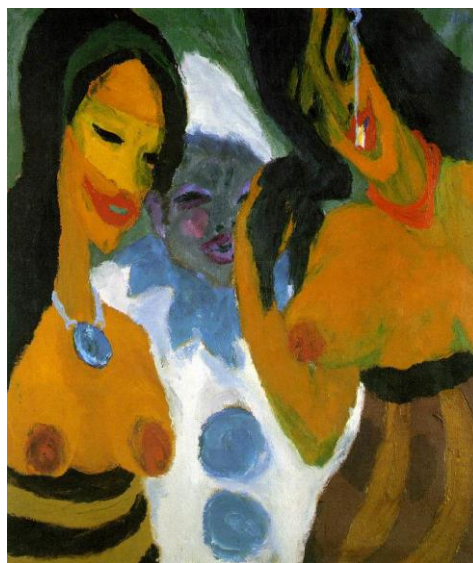
E. Nolde: Pentekostes (1909)

E. Nolde: Tanec okolo zlatého teľaťa (1910)

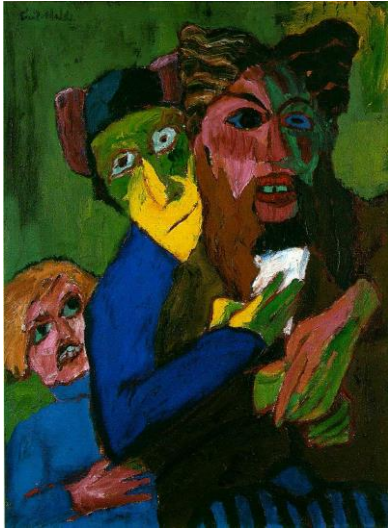
E. Nolde: Zátiešie s maskami III. (1911)

E. Nolde: Tanec medzi sviečkami (1912)

E. Nolde: Daňový peniaz (1915)

E. Nolde: Ženy a pierrot (1917)

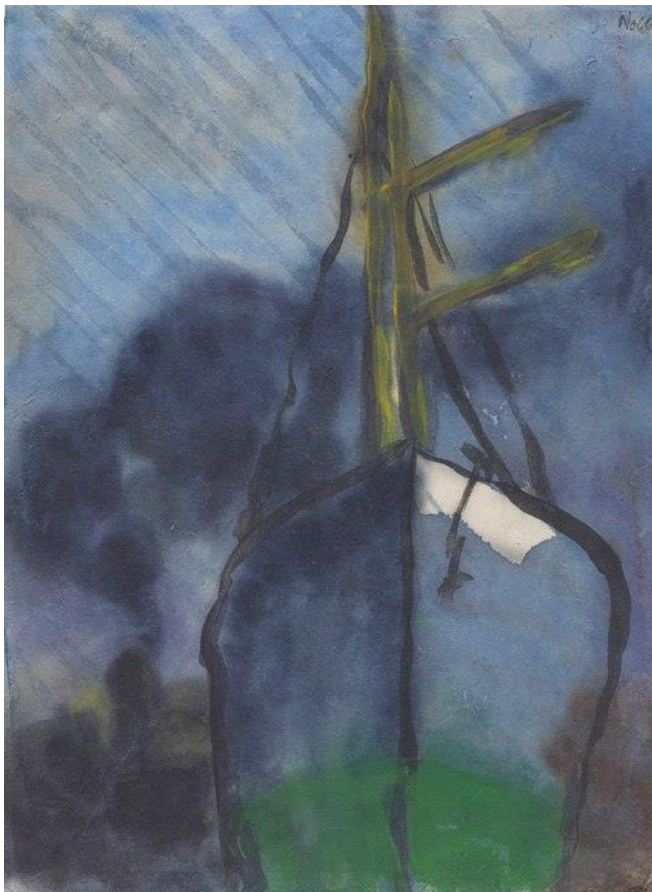

E. Nolde: Zdesení ľudia

E. Nolde: Legenda o sv. Márii Egyptskej. Smrť v púšti (20.st.)

E. Nolde: Ježiš a hriešnica (1926)

E. Nolde: Loď (1910)